

Bolagspolicy för Orsa kommun

Ägarroll och ägarstyrning för kommunens bolag

Antagen av kommunfullmäktige den 24 februari 2020

1 Bolagspolicy – syfte

Orsa kommuns bolagspolicy redovisar hur kommunallagens regler för ägarstyrning av bolagen ska tillämpas i kommunen, samt hur kontroll i övrigt ska utövas över de kommunala bolagen. Bolagspolicyn tydliggör kommunens ägarroll och hur kommunen ska styra sina helägda bolag. Bolagspolicyn ska i största möjliga utsträckning även omfatta– och tillämpas för de delägda bolagen. Kommunen och övriga delägare avgör tillsammans vilka regler i bolagspolicyn som är tillämpliga med hänsyn till storleken på kommunens ägande, verksamhetens art och övriga omständigheter.

De principer för ägarstyrning som anges i bolagspolicyn ska även så långt möjligt tillämpas för den verksamhet som kommunen bedriver i andra former av juridiska personer som t ex kommunalförbund.

2 Ägarroll

2.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där kommunen har ett ägarintresse. Den kommunala kompetensen utgör en avgörande förutsättning för att en verksamhet ska kunna bedrivas i ett kommunalt bolag. Det är inte möjligt för en kommun att genom bolagsbildning vidga den kommunala kompetensen.

Det är kommunfullmäktige som enligt kommunallagen ska besluta om en kommunal verksamhet helt eller delvis ska bedrivas i bolagsform, fastställa vilket ändamål och vilka befogenheter som ska gälla för bolagets verksamhet, föreslå bolagsordningar, formulera ägardirektiv samt utse kommunens representanter i bolagets styrelse och utse lekmannarevisorer. Kommunfullmäktige ska även tydliggöra och utföra den underställningsplikt som gäller för kommunens bolag i frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt. Denna underställningsplikt ska preciseras i bolagsordningen.

Kommunfullmäktige kan delegera bolagsfrågor till kommunstyrelsen om frågorna inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

2.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen och sitt reglemente leda och samordna planering och uppföljning av hela kommunens ekonomi och verksamhet. Detta uppdrag gäller även uppföljning av kommunfullmäktiges ägardirektiv för bolagens ekonomi och verksamhet. Kommunstyrelsen har en lagstadgad uppsiktsplikt för de kommunala bolagen och ska göra en årlig bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i bolagsordningen. Denna bedömning ska rapporteras till kommunfullmäktige.

3 Ägarstyrning

3.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige utövar sin ägarstyrning över kommunens bolag med ett antal olika styrinstrument. De viktigaste styrinstrumenten är bolagsordning, aktieägaravtal, ägardirektiv och vad som framgår av övriga gemensamma principer för bolagen, se följande stycken. Därutöver sker kommunfullmäktiges ägarstyrning genom att utse styrelse och lekmannarevisorer för bolagen.

Bolagsordning

Fullmäktige ska fastställa bolagsordning för samtliga bolag där kommunen äger aktier av verksamhetsskäl.

Bolagsordningen ska ange det kommunala ändamålet med verksamheten, de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten (t.ex. självkostnadsprincip, likställighetsprincip och lokaliseringsprincip) och de beslut om principiella frågor i verksamheten som ska prövas av kommunfullmäktige före genomförande.

Aktieägaravtal - konsortieavtal

I ett bolag med flera ägare behöver bolagsordningen kompletteras med ett aktieägaravtal mellan delägarna. I aktieägaravtalet regleras vad delägarna är överens om kring styrning, finansiering och kontroll av bolaget. Kommunen ska i aktieägaravtal verka för att de synsätt och regler som anges i denna bolagspolicy ska tillämpas även i de delägda bolagen. Samtliga aktieägaravtal för bolag där kommunen eller kommunens bolag är ägare ska godkännas av kommunfullmäktige.

Om aktieägaravtalet innehåller uppgifter som skyddas av någon bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) kan överläggningarna i fullmäktige hållas inom stängda dörrar och den aktuella bestämmelsen i avtalet beläggas med sekretess. Själva beslutsfattandet ska dock ske öppet och det fattade beslutet blir alltid offentligt.

Ägardirektiv

Kommunfullmäktige har rätt att fastställa olika former av ägardirektiv för verksamheten vid de majoritetsägda bolagen. Dessa ägardirektiv måste bekräftas av bolagsstämman för att ägardirektiven ska vara bindande för bolagen.

Kommunfullmäktige kan fastställa årliga budgetdirektiv som en del i beslutet om strategisk och ekonomisk plan.

Under verksamhetsåret kan kommunfullmäktige besluta att ge ett särskilt ägardirektiv för ett bolag som gäller en viss fråga om organisation, ekonomi eller verksamhet.

Fullmäktige kan även pröva om och fastställa att en kommunal policy även ska gälla för de kommunala bolagen.

Före fullmäktiges beslut ska bolagens styrelser ha möjlighet att yttra sig över om det finns några hinder för bolaget att tillämpa aktuell policy. Efter fullmäktiges beslut gäller hela eller delar av policyn som ett gemensamt ägardirektiv.

Val av styrelse och lekmannarevisorer

Kommunfullmäktige ska utse kommunens styrelseledamöter och suppleanter i hel- och delägda bolag. Kommunfullmäktige utser för helägda bolag ordförande, vice ordförande, lekmannarevisor och suppleant för lekmannarevisor.

Kommunfullmäktiges beslut om styrelse och lekmannarevisorer ska bekräftas av bolagsstämman.

3.2 Kommunstyrelsen

Ägardialog

Ägardialog med kommunens helägda bolag skall ske två gånger per år genom kommunstyrelsens strategiskott.

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen utöva uppsikt över de kommunala bolagen på samma sätt som styrelsen har tillsyn över all annan kommunal verksamhet. Uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen ska hålla sig informerad om bolagens verksamhet och hur bolagen förhåller sig till gällande styrdokument och gällande lagstiftning.

Kommunstyrelsen ska årligen göra en bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i bolagsordningen och i kompletterande direktiv från kommunfullmäktige. Bedömningen ska göras med stöd av årliga rapporter från bolagsstyrelserna, från lekmannarevisorerna och även genom uppsikt över bolagens internkontroll.

Kommunstyrelsen ska i samband med årsredovisningen lämna en rapport till kommunfullmäktige om sin bedömning av bolagens verksamhet under året.

Om kommunstyrelsen bedömer att ett bolag under året har avvikit från sitt ändamål och sina befogenheter, ska kommunstyrelsen även lämna förslag till åtgärder som säkerställer att bolagets verksamhet åter kommer att bedrivas i enlighet med kommunfullmäktiges beslut.

Stämмоombud

Kommunstyrelsen utser ombud som ska företräda kommunen vid bolags- och föreningsstämmor där kommunen har ett ägande eller annat engagemang. Ombudet ska ha fullmakt från den som juridiskt äger aktierna och instruktioner om hur ombudet ska rösta. Om instruktionerna gäller ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska dessa utfärdas av kommunfullmäktige. Övriga instruktioner ska utfärdas av kommunstyrelsen på delegation från kommunfullmäktige.

4 Övriga gemensamma bolagsprinciper

4.1 Styrelse och VD

Kommunens representanter i bolagens styrelse utses av kommunfullmäktige. Beslut om styrelse ska bekräftas på bolagsstämma. Kommunfullmäktige utser ordförande och vice ordförande.

Styrelsen ska årligen utarbeta och anta en arbetsordning för sitt eget arbete.

Kommunens arvodesbestämmelser för ersättning till förtroendevalda ska tillämpas för helägda bolag.

Styrelsen utser bolagets verkställande direktör och bestämmer anställningsvillkoren. Rekrytering av VD i helägda bolag ska ske i samråd med kommunstyrelsen.

Bolagens styrelse ska årligen upprätta en skriftlig instruktion för den verkställande direktören.

4.2 Ekonomiska mål och principer

Skall finnas i ägardirektiven för respektive bolag.

4.3 Budgetredovisning och rapportering

Budget redovisas i samband med kommunstyrelsens årliga budgetgenomgång och även via ägardialogerna, se stycke 3.2.

Prognoser lämnas via delårsrapporten.

I övrigt skall uppföljning av koncernens verksamhet ske till kommunen när kommunen så kräver.

4.4 Förvaltningsberättelse och årsredovisning

Bolaget ska samordna sin redovisning med den tidsplan som gäller för kommunens redovisning av verksamheterna till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Bolaget ska i förvaltningsberättelsen uttala sig om verksamhetens förenlighet med bolagsordningen (ändamål, befogenheter samt frågor av större vikt).

Bolaget lämnar av styrelsen fastställd förvaltningsberättelse och årsredovisning till kommunstyrelsen tillsammans med revisionsberättelse och granskningsrapport från lekmannarevisor. Kommunstyrelsen överlämnar dessa årsredovisningshandlingar till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen utövar tillsyn över bolagets verksamhet och ska utan dröjsmål äga tillgång till vad som krävs för att kunna fullgöra uppgiften.

Information

Bolaget ansvarar för att till kommunstyrelsen snarast överlämna följande dokument:

- protokoll från bolagsstämma
- protokoll från styrelsens sammanträden
- bolagets budget och ekonomiska prognos
- bolagets delårsrapporter och årsredovisning
- revisionsberättelse och granskningsrapport
- övriga handlingar av vikt för kommunstyrelsen

Revision

Bolagets årsstämma utser revisorer enligt de bestämmelser som anges i aktiebolagslagen.

Kommunfullmäktige ska även utse en lekmannarevisor och en suppleant till lekmannarevisor i helägda bolag utifrån de bestämmelser som anges i kommunallagen.

För delägda bolag ska kommunfullmäktige utse en lekmannarevisor och en suppleant om detta är rimligt utifrån ägarförhållanden samt verksamhetens art och omfattning. Beslut om lekmannarevisorer ska bekräftas på årsstämma. Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningsrapporten från lekmannarevisorer ska redovisas för årsstämman och lämnas som bilaga till revisionsberättelsen.